

Vastaanottaja:
Eduskunnan hallintovaliokunta
HaV@eduskunta.fi

Viite: HE 87/2020 vp Hallituksen esitys eduskunnalle työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta

Pohjois-Karjalan TE-toimiston lausunto hallituksen esitykseen eduskunnalle työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta

Pohjois-Karjalan TE-toimisto on tutustunut hallituksen esitykseen eduskunnalle työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta ja toteaa esitykseen liittyen seuraavaa:

Kuntakokeilun tavoitteena on vahvistaa kuntien roolia työllisyyspalvelujen järjestäjänä sekä nostaa osaltaan työllisyysastetta hallitusohjelman tavoitteiden mukaisesti. Lain perusteluista ei selviä, kuinka paljon kokeilulla kasvatetaan työllisyysastetta tai kuinka laaja riskiarvio on tehty kokeilun vaikutuksista asiakkaisiin, henkilöstöön ja rakenteisiin. Tämä tulee tuoda selkeästi julki, koska se on perustana koko kuntakokeilun organisoimiselle. Kokeiluissa tulee pystyä varmistamaan se, että kaikkien toimijoiden tavoitteena on työllisyysasteen nostaminen eikä työttömyysasteen aleneminen. Tavoitteessa oleellista on työmarkkinoille siirtyminen, ei palvelusta palveluun siirtyminen.

Valtion työnantajapolitiikka / henkilöstön asema:

Kokeilukuntiin tulisi esityksen mukaan siirtymään huomattava määrä TE-palvelujen henkilöstöä ja siirrot edellyttävät YT-neuvotteluja TE-toimistoissa. YT-neuvotteluja ollaan käynnistämässä lakiesityksen mukaan määräaikaisten kuntakokeilujen vuoksi, mutta kuntaliitto toteaa lausunnossaan, että kyseessä olisi pysyväisluontoisen rakenteen pilotointi. Tämä tulee tuoda tiedoksi henkilöstölle jo ennen YT-neuvottelujen alkamista hyvän henkilöstöpolitiikan mukaisesti ja henkilöstön tiedonsaantioikeuden sekä yhdenvertaisen kohtelun toteutumiseksi.

Esityksessä tulee huomioida, miten toteutetaan henkilöstön tasa-arvoinen kohtelu, mikäli vapaaehtoisia siirtyjiä kuntakokeilun puolelle ei ole eli millä perusteilla siirrot toteutetaan kokeilukunnan päättäessä virkapaikan. Miten huomioidaan tasapuolinen kohtelu esimerkiksi ikä-, perhe- ja asuinpaikkakysymysten suhteen ja miten kokonaisuus suhteutuu valtion henkilöstöpolitiikkaan. Maantieteelliset etäisyydet kokeilualueiden sisällä voivat olla todella pitkiä ja paikoin julkiset liikenneyhteydet ovat huonot tai niitä ei ole. Esimerkiksi Pohjois-Karjalassa Lieksan ja Heinäveden välimatka on 171 kilometriä eikä mahdollisuutta työmatkan tekemiseen julkisilla yhteyksillä ole.

16.6.2020

Lisäksi on varmistettava, että TE-toimistoihin jää riittävästi henkilöstöä suhteessa sille jääviin lakisääteisiin tehtäviin, kuten yrityspalvelujen ja hallinnollisten palvelujen tehtävät sekä niiden henkilöasiakkaiden palvelut, jotka eivät ole työttömiä työnhakijoita eivätkä kuulu kokeilun kohderyhmiin. Kokonaisuudessaan on huomioitava resurssi niiden henkilöasiakkaiden palveluihin, joiden kotikunta ei kuulu kokeiluun ja tähän liittyen henkilöstön liikkuvuuteen kuluva aika pitkistä välimatkoista johtuen. Myös johtamiseen sekä toiminnan, palvelujen ja henkilöstön osaamisen kehittämiseen on turvattava riittävä ja jatkuva resurssi. Kuntakokeilu muuttaa TE-toimiston koko henkilöstön tehtäviä, organisaatiota ja johtamisjärjestelmää, joten myös YT-prosessiin kuuluvat muutostyöskustelut koskevat sekä siirtyvää että jäävää henkilöstöä.

Asiakkaat:

Kokeilujen tavoitteena on parantaa erityisesti pidempään työttömänä olleiden ja heikossa työmarkkina-asemassa olevien asemaa työmarkkinoilla. Tämän osalta tulee vielä tarkentaa kohderyhmiä, sillä esimerkiksi kaikki vastavalmistuneet nuoret tai vieraskieliset eivät välttämättä ole erityisesti heikossa työmarkkina-asemassa.

Huomioitava on myös se, miten varmistetaan asiakkaiden tasa-arvoinen kohtelu valtakunnallisesti yhdessä muiden toimijoiden kanssa: Kela toimii edelleen valtakunnallisesti, sotepalvelut maakunnallisesti ja TE-palvelut kokeilujen osalta kunnallisesti. Tähän saakka TE-palveluja on voitu tarjota valtakunnallisesti ja myös Euroopan tasolla tasapuolisuus ja liikkuvuus huomioiden. Alueellisen liikkuvuuden edistäminen on merkittävässä roolissa, kun halutaan nostaa työllisyysastetta Suomessa. Nykyinen TE-toimistoverkosto on pystynyt vastaamaan liikkuvuuden edistämisen haasteeseen kiinteällä TE-toimistojen yhteistyöllä etenkin suurissa rekrytoinneissa. Nykyisellään asiakas voi ilmoittautua myös työnhakijaksi siihen TE-toimistoon, jonka alueelta hän on etsimässä töitä. Tulevissa kokeiluissa asiakkaan pitää olla lakiesityksen mukaan työnhakijana työttömyysetuutta saadakseen siinä kokeilussa, missä hänen kotikuntansa on mukana. Miten voidaan varmistaa, että palveluja on saatavilla tasapuolisesti ja työmarkkinoiden tarpeet ja kysyntä huomioiden välttämällä samalla päällekkäistä työtä ja palvelutarjontaa?

Palveluja ja palveluprosesseja suunniteltaessa yhteistyöverkosto tulee kokeilujen myötä olemaan monimuotoisempi ja hajanaisempi kuin tällä hetkellä, mikä vaikuttaa asiakkaiden palveluprosessien nopeuteen, sujuvuuteen ja lopputulemaan. Miten esityksessä on huomioitu se, että kokeilun myötä koko toimijaverkoston (kunnat, TE-palvelut, sote, koulutusorganisaatiot, Kela ym.) resurssitarve lisääntyy? Tuloksekas yhteistyö edellyttää riittävää resurssia kaikilla toimijatahoilla, erityisesti kokeilujen alkuvaiheessa.

Kokeilujen myötä TE-palveluihin syntyy kaksi rinnakkaista järjestelmää ja henkilöasiakkaat tulevat muun muassa ihmettelemään järjestelmän vaikeaselkoisuutta työnhakijaksi ilmoittautumisessa. Lisäksi on hyvä kiinnittää huomiota siihen, miten varmistetaan, että asiakkaan palveluprosessi ei hidastu kuntakokeilun asiakkaaksi siirtymisen vaiheessa tai miten esimerkiksi poikkeusoloissa pystytään varmistamaan nopea reagointi toimijamäärän kasvaessa.

16.6.2020

Palveluhankinnat:

Palveluiden hankintaan liittyen lakiesityksessä tulee huomioida, missä hankintaprosessin asioissa TE-toimistot ja kuntakokeilut ovat rinnasteisia toisiinsa suhteessa ELY-keskuksiin. Kuten esimerkiksi sopimuksen käyttäjinä, hankintojen suunnittelussa, VOS-koulutusten suunnittelussa, koulutustarpeiden kartoittamisessa tai ohjauksen kohteena? Ja miten palveluihin ohjaus ja sen suunnittelu jatkossa hoidetaan.

Edelleen on tarkennettava, mitä hankintoihin liittyviä tehtäviä TE-toimisto hoitaa kuntakokeilun puolesta – miten esimerkiksi hoidetaan palveluihin liittyvä viestintä, hankintavertailut, edustuksellisuus verkostoissa tai asiakasneuvonta palvelun järjestäjille ja asiakkaille käytännön kysymyksissä? Opiskelijavalinnat ja henkilöstöhallinto on määritelty riittävästi tältä osin.

Aikataulu:

Onko kokeilujen etenemisen aikataulu realistinen ja siinä huomioitu riittävästi muun muassa yt-prosessin ja asiakassiirtojen vaatima aika sekä ehtivätkö täydentävän haun myötä tulevat resurssisiirrot mukaan yt-prosessiin?

Valtakunnalliset ja toimistokohtaiset yt-neuvottelut sekä hallinnolliset prosessit tulevat viemään käytännössä paljon aikaa. Pelkona on, että perustehtävien laadukas hoitaminen, TE-toimiston sekä sen palveluiden uudelleen organisoituminen ja YT-neuvottelujen hallittu läpivieminen tulevat olemaan erittäin haastavia käytössä olevan ajan ja henkilöresurssien vuoksi.

Sirpa Eklund
työ- ja elinkeinotoimiston johtaja

Mari Hurskainen
hallintoasiantuntija